

VLADIMIR LENIN

MISTÄ ON ALETTAVA?

Sosialismi.net
2006

Kysymys: "mitä on tehtävä?" on viime vuosina noussut erittäin terävänä venäläisten sosialidemokraattien ratkaistavaksi. Kysymys ei ole tien valinnasta (kuten oli asianlaita 80-luvun lopulla ja 90-luvun alussa)¹, vaan siitä, minkälaisia käytännöllisiä askeleita ja miten nimenomaan. meidän on otettava vissillä tunnetulla tiellä. Kysymys on käytännöllisen toiminnan systeemistä ja suunnitelmasta. Ja on tunnustettava, että tämä käytännön puolueelle tärkein kysymys taistelun luonteesta ja keinoista on jäänyt meillä yhä vielä ratkaisematta, se synnyttää yhä vieläkin vakavia erimielisyyksiä, jotka tuovat ilmi surkuteltavaa ajattelun epävakaisuutta ja horjuntaa. Toisaalta ei ole vielä läheskään kuollut se "ekonomistinen"² suunta, joka pyrkii karsimaan ja tyypistämään poliittista organisaatio- ja agitaatiotyötä. Toisaalta, yhtä ylpeästi kuin ennenkin nostaa päätään periaatteettoman eklektisismien suunta, joka maalaa itsensä jokaisen uuden "tuulahduksen" väriin eikä osaa erottaa hetken vaatimuksia koko liikkeen perustehtävistä ja vakinaisista tarpeista. Kuten tunnettua, sellainen suunta on tehnyt itselleen pesän "Rabotšeje Deloon"³. Sen viimeksi julkaistu "ohjelma"-julistus – jymyotsakkeella "Historiallinen käänne" varustettu jymyartikkeli ("Rabotšeje Delon" Lisälehdessä" 6. numero) – vahvistaa erittäin havainnollisesti tuon annetun luonnekuvan. Vielä eilen me liehittelimme "ekonomismia", toimme julki paheksumisemme "Rabotšaja Myslin"⁴ jyrkän tuomitsemisen johdosta, "lievensimme" Plehanovin esittämää kysymyksen asettelua taistelusta itsevaltiutta vastaan, – mutta tänään jo siteeraamme Liebknechtin sanoja: "Jos olosuhteet muuttuvat 24 tunnin kuluessa, niin taktiikkakin on muutettava 24 tunnin kuluessa", me puhumme jo "lujasta taistelujärjestöstä" suoraa hyökkäystä varten, rynnäköä varten itsevaltiutta vastaan, "laajasta vallankumouksellisesta poliittisesta (nyt jo noin tarmokkaasti: sekä vallankumouksellisesta että poliittisesta!) agitaatiosta joukkojen keskuudessa", "väsymättömästä kutsumisesta vastalause-esiintymisiin kaduilla", "jyrkästi (sic!*) poliittisluontoisten katumielenosoitusten järjestämisestä" ja niin edelleen, yms., yms.

1 Puhe on 1880- ja 1890-luvuista. *Julkaisija*.

2 Ekonomismi oli Venäjän sosialidemokratiassa 19. ja 20. vuosisadan vaihteessa esiintynyt opportunistinen virtaus. »Economistit» rajoittivat työväenluokan tehtävät taloudelliseen taisteluun palkankorotuksen, työehtojen parantamisen yms. puolesta, väittivät että poliittinen taistelu on liberaalisen porvariston asia; he kiistivät työväenluokan puolueen johtavan osuuden, jättivät sen tehtäväksi vaistonvaraisen liikkeen syrjästä seuraamisen ja tapahtumien kirjaamisen. Ollessaan työväenliikkeen vaistonvaraisuuden palvojia »ekonomistit» väheksyivät vallankumouksellisen teorian merkitystä, kuvittelivat sosialistisen ideologian syntyvän vaistonvaraisesta työväenliikkeestä.

3 "Rabotšeje Delo" (Työväen asia) oli Genevessä 1899 huhtikuusta 1902 helmikuuhun asti ilmestynyt "ekonomistien" aikakausjulkaisu, Venäjän sosialidemokraattien ulkomaisen liiton pää-äänenkannattaja.

4 "Rabotšaja Mysl" (Työväen ajatus) oli Berliinissä ja Pietarissa 1897 lokakuusta 1902 joulukuuhun ilmestynyt "ekonomistien" sanomalehti.

* sillä tavalla!

Voisimme ehkä sanoa olevamme tyytyväisiä sen johdosta, että ”Rabotšeje Delo” on jo näin nopeasti omaksunut ”Iskra”⁵ ensimmäisessä numerossa esittämämme ohjelman vankan järjestyneen puolueen luomiseksi, puolueen, joka tähtää ainoastaan erillisten myönnytysten saavuttamiseen, vaan itsensä itsevaltiuden linnoituksen valloittamiseen mutta se, että ohjelman omaksuneilta puuttuu tyyten luja katsantokanta, on omiaan pilaamaan koko nautinnon.

”Rabotšeje Delo” turvautuu tietenkin aivan suotta Liebknechtin nimeen. Jotain erikoista kysymystä koskeva agitaatiotaktiikkaa, puoluejärjestön jonkin osakysymyksen läpiviemiseksi tarkoitettua taktiikkaa voidaan muuttaa 24 tunnin kuluessa, mutta mielipidettänsä siitä, onko yleensä aina ja ehdottomasti tarpeen taistelujärjestö ja tarvitaanko poliittista agitaatiota joukkojen keskuudessa, eivät voi muuta 24 tunnissa eikä edes 24 kuukaudessakaan muut kuin kaikkia vakaumuksia vailla olevat ihmiset. Naurettavaa on vedota tilanteiden erilaisuuteen ja kausien vaihtumiseen taistelujärjestön luomiseksi ja poliittisen agitaation harjoittamiseksi on tehtävä työtä kuinka ”harmaassa ja rauhallisessa” tilanteessa tahansa, millaisella ”vallankumoushengen lamaannuksen” kaudella tahansa – enemmänkin: juuri sellaisessa tilanteessa ja sellaisina kausina tämä työ on erittäin välttämätöntä, sillä räjähdysten ja suuttumuksen leimahdusten hetkellä on jo myöhäistä luoda järjestöä; sen pitää olla valmiina, jotta se saisi heti toimintansa laajasti käyntiin. ”Muuttaa taktiikka 24 tunnissa”! Sitä vartenhan että taktiikka voitaisiin muuttaa, pitää ensin olla taktiikka, mutta jos ei ole lujaa järjestöä, joka olisi koeteltu poliittisessa taistelussa kaikenlaisissa tilanteissa ja kaikenlaisina aikoina, niin ei voi olla puhuttakaan siitä järjestelmällisestä, vankkojen periaatteiden valaisemasta ja järkkymättä toteutettavasta toimintasuunnitelmasta, jota yksin vain voidaan nimittää taktiikaksi. Todellakin, katsokaapa: meille sanotaan jo, että ”historian ajankohta” on asettanut puolueemme eteen ”aivan uuden” kysymyksen – terrorista. Eilen oli ”aivan uutena” kysymyksenä kysymys poliittisesta järjestöstä ja agitaatiosta, tänään – kysymys terrorista. Eikö ole kummallista kuulla, kun ihmiset, jotka noin huonosti muistavat syntyperänsä, järkeilevät taktiikan perinpohjaisesta muuttamisesta?

Onneksi ”Rabotšeje Delo” ei ole oikeassa. Kysymys terrorista ei ole laisinkaan uusi kysymys, ja meille riittää, kun palautamme lyhyesti mieleen Venäjän sosialidemokratian vakiintuneet katsantokannat.

Periaatteessa me emme ole milloinkaan kieltäytyneet emmekä voikaan kieltäytyä terrorista. Se on muuan sotatoimista, joka saattaa täysin kelvata ja olla välttämätönkin taistelun määrätyllä ajankohdalla, sotajoukkojen ollessa määrättyssä tilassa ja määrättyjen olosuhteiden vallitessa. Mutta asian ydin onkin juuri siinä, että nykyhetkellä terrori esitetään itsenäisenä ja kaikista armeijoista riippumattomana yksityisten päällekkäisten keinona eikä lainkaan toimivan armeijan eräänä sotatoimena, joka liittyisi läheisesti koko taistelusteemiin ja olisi sovitettu sen mukaiseksi. Eikä terrori voikaan olla mitään muuta silloin, kun puuttuu vallankumouksellista keskusjärjestöä ja paikallisjärjestöt ovat heikkoja. Juuri sen vuoksi me julistammekin päättäväisesti sellaisen taistelukeinon näissä oloissa ajankohtaan sopimattomaksi, epätarkoituksenmukaiseksi, sellaiseksi, joka vetää aktiivisimpien taistelijain huomion pois heidän todellisesta, koko liikkeen eduille tärkeimmästä tehtävästä ja joka ei saata epäjärjestykseen hallituksen voimia, vaan vallankumouksen voimia. Palauttakaa mieleenne viime tapahtumat: meidän nähtemme kaupunkien laajat työläisjoukot ja kaupunkien ”tavallinen rahvas” pyrkivät kiihkeästi taisteluun, mutta vallankumouksellisilla ei olekaan johtajain ja organisaattorien esikuntaa. Eikö tällaisessa tilanteessa tarmokkaimpien vallankumousmiesten siirtyminen terroriin uhkaa heikentää niitä taisteluosastoja, joihin yksistään vain voidaankin perustaa vakavia toiveita?

Eikö se uhkaa katkaista yhteyttä vallankumouksellisten järjestöjen ja hajallaan olevien

⁵ ”Iskra” oli ensimmäinen illegaalisti ilmestynyt yleisvenäläinen marxilainen sanomalehti.

tyytymättömien joukkojen välillä, joukkojen, jotka esittävät vastalauseita ja ovat valmiita taisteluun ja jotka ovat heikkoja juuri hajanaisuutensa vuoksi? Vaikka juuri tuo yhteyshän on menestyksemme ainoa tae. Me emme suinkaan aio tyyten kieltää erillisten sankarillisten iskujen merkitystä, mutta velvollisuutemme on varoittaa mitä tarmokkaimmin terroriin viehättymisestä sen tunnustamisesta taistelun pää- ja peruskeinoksi, mihin hyvin monet ovat nykyään niin kovin taipuvaisia. Terrori ei voi milloinkaan tulla tavalliseksi sotatoimeksi: parhaassa tapauksessa se kelpaa vain ratkaisevan rynnäköön yhdeksi otteeksi. Herää kysymys, voimmeko me tällä ajankohdalla *kutsua* sellaiseen rynnäkköön? "Rabotšeje Delo" luulee nähtävästi, että voimme. Joka tapauksessa se ainakin huudahtaa: "Järjestykää rynnäkkörivistöihin!" Mutta se on taaskin mieletöntä intoilua. Sotavoimiamme perusjoukkona ovat vapaaehtoiset ja kapinoitsijat. Vakinaista sotaväkeä meillä on vain muutamia vähäisiä osastoja, eikä niitäkään ole pantu liikekannalle eivätkä ne ole yhteydessä toisiinsa, niitä ei ole opetettu rivistäytymään sotilasrivistöihin yleensä, saattikka sitten rynnäkkörivistöihin. Tällaisen tilanteen vallitessa jokaiselle, joka pystyy käsittämään taistelumme yleiset olosuhteet unohtamatta niitä historiallisen tapahtumainkulun joka "käänteessä", pitäisi olla selvää, että nykyhetkellä meidän tunnuksenamme ei voi olla: "on mentävä rynnäkköön", vaan tunnuksena on oltava: "on järjestettävä oikea vihollislinnoituksen piiritys". Toisin sanoen: puolueemme välittömänä tehtävänä ei voi olla kaikkien käytettävissämme olevien voimien kutsuminen hyökkäykseen nyt heti paikalla, vaan on oltava kutsu sellaisen vallankumouksellisen järjestön muodostamiseen, joka pystyy yhdistämään kaikki voimat ja johtamaan liikettä ei ainoastaan nimellisesti, vaan myös itse asiassa, so. olemalla aina valmis tukemaan jokaista vastalauseita ja jokaista suuttumuksen leimahdusta ja käyttämään niitä hyväkseen sellaisten sotilaallisten voimien kartuttamiseksi ja lujittamiseksi, jotka kelpaavat ratkaisevaan taisteluun.

Helmi- ja maaliskuun tapahtumien⁶ opetukset ovat niin vakuuttavia, että tuskinpa nykyään voidaan tavata periaatteellisia vastaväitteitä tuollaista johtopäätöstä vastaan. Mutta tällä hetkellä meiltä vaaditaan kysymyksen käytännöllistä eikä periaatteellista ratkaisua. Ei riitä se, että teemme selväksi itsellemme, nimenomaan millainen järjestö ja nimenomaan millaista työtä varten on välttämätön, — on tarpeen laatia määrätynlainen *suunnitelma* järjestön luomiseksi, jotta tämän järjestön rakentamiseen voitaisiin ryhtyä kaikilta tahoilta. Ottaen huomioon kysymyksen kiireellisen tärkeyden olemme puolestamme päättäneet esittää toverien huomioon suunnitelmahahmotelman, jota kehittelemme yksityiskohtaisemmin valmisteilla olevassa kirjassessa.

Mielestämme toiminnan lähtökohtana, ensimmäisenä käytännöllisenä askeleena haluamamme järjestön luomiseen, ja vihdoin, tärkeimpänä johtolankana, josta kiinni pitäen voisimme järkkymättä kehittää, syventää ja laajentaa tätä järjestöä, täytyy olla yleisvenäläisen poliittisen sanomalehden perustaminen. Me tarvitsemme ennen kaikkea sanomalehden, — ilman sitä on mahdotonta periaatteellisesti vankan ja kaikinpuolisen propagandan ja agitaation järjestelmällinen harjoittaminen, joka on sosialidemokratian vakituinen ja tärkein tehtävä yleensä ja erikoisen polttava päivän tehtävä nykyhetkellä, jolloin mielenkiinto politiikkaan, sosialismin kysymyksiin on herännyt mitä laajimmissa väestökerroksissa. Eikä vielä milloinkaan ole tuntunut niin voimakkaasti kuin nyt se, että henkilökohtaisen vaikutuksen, paikallisten lentolehtisten, kirjasten ym. avulla suoritettavaa hajanaista agitaatiota on täydennettävä sillä yleistetyllä ja säännöllisellä agitaatiolla, jota voidaan harjoittaa vain säännöllisesti ilmestyvän lehdistön avulla. Ei liene liioiteltua, kun sanotaan, että lehden ilmestymisen (ja levikin) tiheyden ja säännöllisyyden aste voi olla tarkimpana mittapuuna, joka osoittaa, miten vakavalla kannalla meillä on tämä sotilaallisen toimintamme perustavin ja tällä hetkellä tärkein ala. Edelleen, me tarvitsemme nimenomaan yleis- venäläisen sanomalehden. Ellemme kykene ja niin kauan kuin emme kykene painetun sanan avulla yhdistämään kansaan ja hallitukseen kohdistuvaa vaikutustamme on muiden, paljon pulmallisempien ja vaikeampien, mutta samalla myös jyrkempien vaikutuskeinojen yhteenliittämisen ajatus pelkkää utopiaa. Liikkeemme kärsii sekä aatteellisessa että käytännöllisessä, järjestöllisessä suhteessa eniten hajanaisuudestaan, siitä, että

⁶ Lenin tarkoittaa ylioppilaslevottomuuksia ja työväen joukkokokouksia, lakkoja ja mielenosoituksia helmi-maaliskuussa 1901 monissa Venäjän kaupungeissa.

sosialidemokraattien äärettömän suuri enemmistö on melkein kokonaan kiinni puhtaasti paikallisessa työssä, mikä supistaa sekä heidän näköpiiriään, toimintansa laajuutta että heidän konspiratiivista kätevyyttään ja valmentuneisuuttaan. Juuri tuosta hajanaisuudesta onkin etsittävä sen epävakaisuuden ja sen horjunnan syvimpiä juuria, joista edellä puhuimme. Ja *ensimmäisenä* askeleena eteenpäin tästä puutteesta vapautumisen tiellä, useiden, paikallisten liikkeiden muuttamisessa yhdeksi ja yhtenäiseksi yleisvenäläiseksi liikkeeksi, pitää olla yleisvenäläisen sanomalehden perustaminen. Ja lopuksi, me tarvitsemme ehdottomasti *poliittisen* lehden. Nykypäivien Euroopassa poliittisen liikkeen nimen ansaitseva liike ole ajateltavissa ilman poliittista äänenkannattajaa. Ilman sitä emme voi mitenkään täyttää tehtäväämme — keskittää kaikki poliittisen tyytymättömyyden ja protestin ainekset ja hedelmöittää niillä proletariaatin vallankumousliikettä. Me olemme ottaneet ensimmäisen askeleen, olemme herättäneet työväenluokassa paljastuskiihkon ”taloudellisiin”, tehdaselämää käsitteleviin paljastuksiin. Meidän on otettava seuraava askel: herätettävä kaikissa vähänkin tietoisissa kansa kerroksissa paljastuskiihko *poliittisiin* paljastuksiin. Ei pidä joutua ymmälle siitä, että poliittisia paljastuksia tekevät äänet ovat nykyään niin heikkoja, harvinaisia ja arkailevia. Syynä siihen ei suinkaan ole yleinen nöyrytyminen poliisimielivaltaan. Syynä siihen on se, että henkilöillä, jotka kykenevät ja ovat valmiita tekemään paljastuksia, ei ole puhujalavaa, jolta he voisivat puhua, ei ole kuulijakuntaa joka innostuksella kuuntelisi ja rohkaisisi puhujia, — että eivät näe missään kansan keskuudessa sellaista voimaa, jonka puoleen kannattaisi kääntyä valituksella ”kaikkivoipaa” Venäjän hallitusta vastaan. Ja nyt tuo kaikki muuttuu tavattoman nopeasti. Sellainen voima on olemassa, se vallankumouksellinen proletariaatti, joka on jo todistan olevansa valmis ei ainoastaan kuuntelemaan ja kannatamaan kutsua poliittiseen taisteluun, vaan myöskin ryntäämään rohkeasti taisteluun. Nyt me jo kykenemme ja olemme velvolliset luomaan puhujalavan tsaarihallituksen paljastamiseksi koko kansan edessä; — sellaisena puhujalavana tulee olla sosialidemokraattisen sanomalehden Venäjän työväenluokka, erotuksena Venäjän yhteiskunnan muista luokista ja väestökerroksista, osoittaa vakinaisen kiinnostusta poliittista tietoa kohtaan, sen keskuudessa aina (eikä ainoastaan erikoisen kiihtymyksen kausin äärettömän suuri illegaalisen kirjallisuuden kysyntä. kysyntä on noin joukkoluontoista, kun on jo alkanut kehittyä kokoneita vallankumouksellisia johtajia ja kun työväenluokka on niin keskittynyt, että se on suurkaupunkien työläiskortteleissa, tehdaskylissä ja taajaväkisissä työläisasutuksissa tosiasiallinen isäntä, — on poliittisen sanomalehden perustaminen proletariaatille täysin imien mukaista. Ja proletariaatin välityksellä sanomalehti löytää tiensä kaupungin pikkuporvariston sekä maaseudun kotiteollisuudenharjoittajien ja talonpoikain riveihin, ja siitä tulee todellinen poliittinen kansan lehti.

Sanomalehden merkitys ei kuitenkaan rajoitu ainoastaan aatteiden levittämiseen, vain poliittiseen kasvatukseen ja poliittisten liittolaisten puolelleen vetämiseen. Sanomalehti ei ole ainoastaan kollektiivinen propagandisti ja kollektiivinen agitaattori, vaan myöskin kollektiivinen organisaattori. Tässä viimeksi mainitussa suhteessa sitä voidaan verrata rakennustelineisiin, jotka pystytetään rakennettavan talon ympärille, jotka hahmottelevat rakennuksen ääriiviivat, helpottavat yhteydenpitoa eri rakentajien kesken, auttavat heitä jakamaan työn ja saamaan yleiskuvan järjestetyllä työllä saavutetuista yleisistä tuloksista. Sanomalehden avulla ja yhteydessä siihen tulee itsestään muodostumaan vakinainen järjestö, joka ei askartele vain paikallisessa työssä, vaan myöskin järjestelmällisessä yleisessä työssä, opettaa jäseniään seuraamaan tarkkaavaisesti poliittisia tapahtumia, arvioimaan niiden merkityksen ja vaikutuksen eri väestö kerroksiin, kehrittelemään tarkoituksenmukaiset keinot, joilla vallankumouksellinen puolue vaikuttaa näihin tapahtumiin. Jo yksistään teknillinenkin tehtävä — sanomalehden varustaminen säännöllisesti aineistolla ja sen säännöllisen levittämisen turvaaminen — pakottaa luomaan yhtenäisen puolueen paikallisten asiamiesten verkoston, asiamiesten, jotka ovat vilkkaassa yhteydessä toistensa kanssa, tuntevat yleisen asiointilan, tottuvat täyttämään säännöllisesti yleisvenäläisen työn osatehtäviä ja kokeilevat voimiaan joidenkin määrättyjen vallankumouksellisten tekojen järjestämisessä. Tästä asiamiesten* verkostosta tulee runko juuri sellaiselle järjestölle, jonka me tarvitsemme: joka

* On itsestään selvää, että nämä asiamiehet voisivat tehdä työtä menestyksellisesti vain sillä ehdolla, että he ovat puolueemme paikallisten komiteain (ryhmäin, kerhojen) välittömässä läheisyydessä. Ja yleensäkin koko tämä hahmottelemamme suunnitelma on toteutettavissa tietenkin vain komiteain mitä aktiivisimmalla tuella, komiteain, jotka ovat monesti ottaneet askella puolueen yhdistämiseksi ja jotka — uskomme varmasti — saavat aikaan tämän

on riittävän suuri käsittämään koko maan; riittävän laaja ja monipuolinen, totta voitaisiin suorittaa tiukka ja yksityiskohtainen työnjako; riittävän vankka pystyäkseen kaikissa olosuhteissa, kaikissa "käänteissä" ja odottamattomissa tilanteissa tekemään järkkymättä oma työtään; riittävän joustava osatakseen toisaalta väistää taistelua avoimella kentällä ylivoimaista vihollista vastaa silloin, kun tämä on koonnut kaikki voimansa yhteen kohtaan, ja toisaalta osatakseen käyttää hyväkseen tämä vihollisen kömpelyyttä ja hyökätä sen kimppuun siellä ja silloin, missä kaikkein vähimmin odotetaan hyökkäystä. Tänään on ratkaistavaksemme asettunut verrattain helppo tehtävä – tukea suurkaupunkien kaduilla mieltään osoittavia ylioppilaita. Huomenna voi eteemme ehkä nousta vaikeampi tehtävä – esimerkiksi tukea työttömien liikehtimistä jollain määrättyllä seudulla. Ylihuomenna meidän on oltava vartiopaikallamme osallistuaksemme vallankumoukselliseen talonpoikaiskapinaan. Tänään meidän on käytettävä hyväksemme sitä poliittisen tilanteen kärjistymistä, jonka hallitus on saanut aikaan hyökkäyksellään zemstvon kimppuun. Huomenna meidän on tuettava väestön kiihtymystä jotain riehaantunutta tsaarivallan verihurttua vastaan ja autettava – boikotin, ahdistamisen, mielenosoitusten ym. avulla – antamaan hänelle sellainen opetus, että hänen olisi pakko perääntyä julkisesti. Näin korkeaan taisteluvalmiuteen voidaan harjaantua vain vakituksella toiminnalla jota harjoittaa vakinainen sotaväki. Ja kun me yhdistämme voimamme yhteisen sanomalehden julkaisemiseen, niin sellainen työ valmentaa ja nostaa esiin ei ainoastaan kyvykkäimpiä propagandisteja, vaan myöskin taitavimpia organisaattoreita ja puolueen lahjakkaimpia poliittisia johtajia, jotka kykenevät tarvittavalla hetkellä antamaan taistelukutsun ratkaisevaan taisteluun ja johtamaan sitä.

Lopuksi pari sanaa mahdollisen väärinkäsityksen välttämiseksi. Olemme puhuneet koko ajan vain järjestelmällisestä, suunnitelmanmukaisesta valmistelusta, mutta sillä emme suinkaan ole halunneet sanoa, että itsevaltius voi kukistua yksinomaan oikean piirityksen tai järjestetyn rynnäkönn seurauksena. Sellainen käsitys olisi typerää kaavaoppineisuutta. Päinvastoin, on täysin mahdollista ja historiallisesti paljon uskottavampaa, että itsevaltius kukistuu jonkin sellaisen alkuvoimaisen purkauksen tai sellaisten ennakoita arvaamattomien poliittisten selkkausten painostuksesta, jotka alituisesti uhkaavat joka taholta. Mutta ei yksikään poliittinen puolue voi seikkailupolitiikkaan lankeamatta rakentaa toimintaansa tuollaisten purkausten ja selkkausten varaan. Meidän on kuljettava tietämme, tehtävä järkkymättä järjestelmällistä työtämme, ja mitä vähemmän rakennamme laskelmiamme yllätysten varaan, sitä uskottavampaa on, että mitkään "historialliset käänteet" eivät meitä yllätä.

Julkaistu vuoden 1901 toukokuussa "Iskran" numerossa 4.

Lenin, Vladimir 2006. Mistä on alettava? Sosialismi.net.